

Rizika pro deinstitucionalizaci sociálních služeb v Česku

Příloha: doložení situace a zdroje

Obsah

1. Počet lidí s postižením v ústavní péči	2
2. Děti v ústavní péči.....	4
3. Systém sociálních služeb zvýhodňuje ústavní zařízení.....	6
4. Neexistuje strategie deinstitucionalizace sociálních služeb	9

JDI – jednota pro deinstitucionalizaci

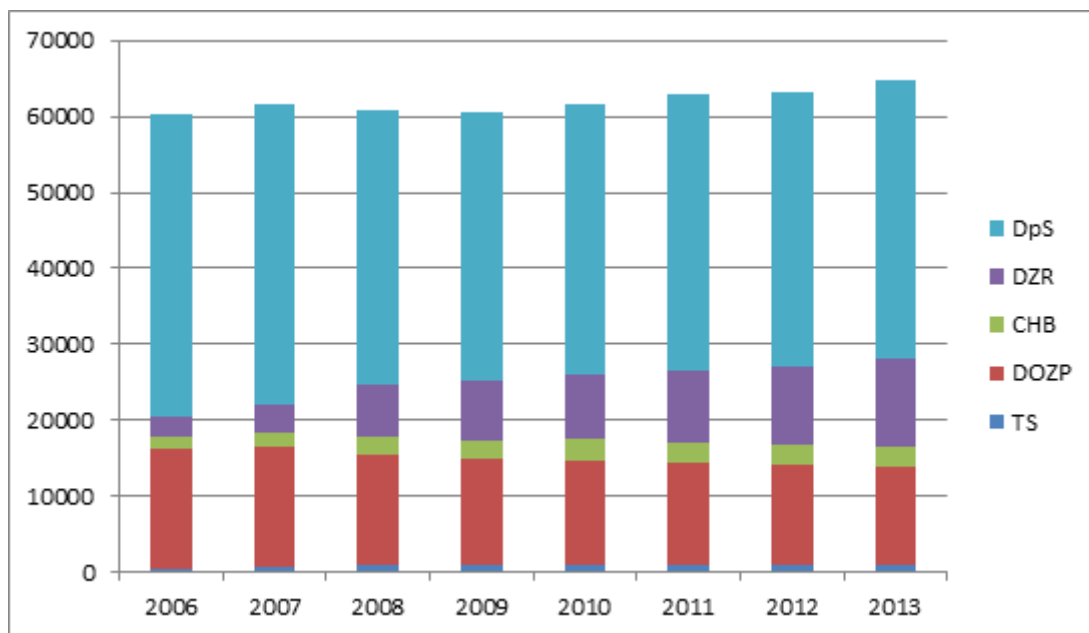
Praha, 20. dubna 2015

1. Počet lidí s postižením v ústavní péči

V České republice je celkem 418 ústavních sociálních služeb pro lidi se zdravotním postižením. Žije v nich 16 017 lidí, z toho 1 045 dětí.¹

Kraj	Počet ústavních služeb	Počet uživatelů	Z toho dětí
Jihočeský	24	1 017	41
Plzeňský	22	1 527	121
Královéhradecký	21	759	20
Moravskoslezský	56	1 595	96
Jihomoravský	35	1 514	130
Středočeský	65	1 765	123
Liberecký	23	412	62
Karlovarský	16	623	36
Vysočina	22	735	80
Olomoucký	16	1 261	53
Ústecký	50	1 826	134
Zlínský	30	1 249	96
Pardubický	24	1 010	53
Praha	14	724	-
Celkem	418	16 017	1 045

¹ Zdroj: Manuál transformace ústavů, MPSV 2013

Vývoj počtu lidí se zdravotním postižením v zařízeních sociálních služeb²

„Nejvíce narůstá počet lidí v **domovech se zvláštním režimem (DZR)**. Zdánlivý pokles počtu obyvatel domovů pro seniory, kde podle statistik došlo ve sledovaném období ke snížení počtu o 3.508 lidí, je nejspíš vyrovnáván právě seniory umístěnými v DZR (změnou v typu registrované služby). V DZR také lidé s duševním onemocněním a tzv. problémovým chováním (osobní zkušenosti autorky).“³

Vznikají nové ústavní služby, např.:

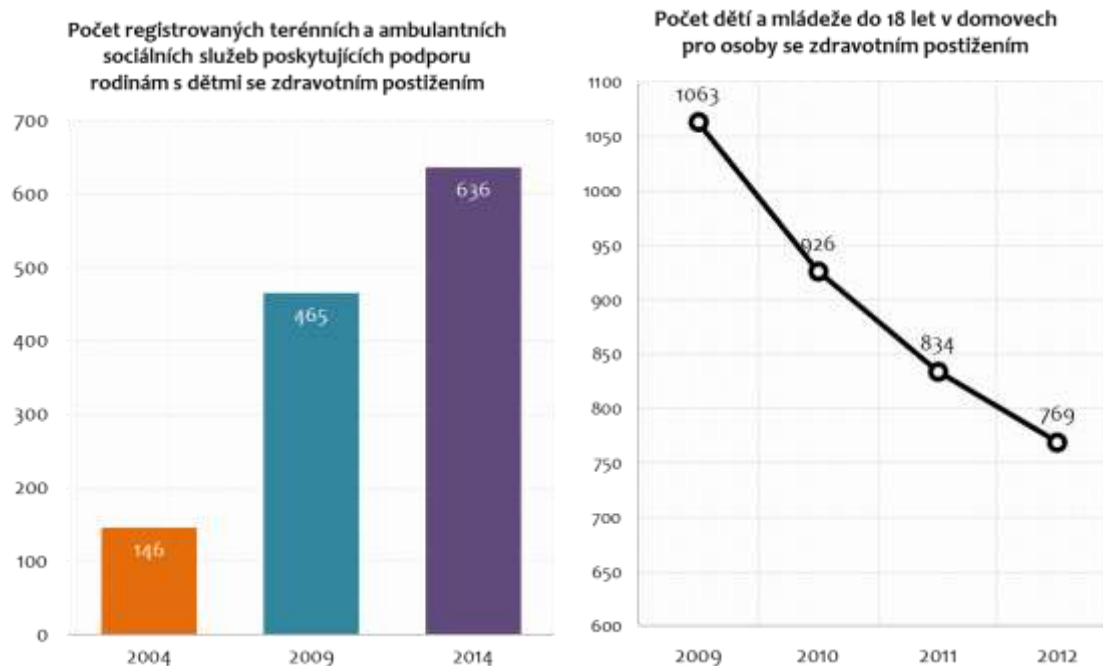
- Domov Severka Jiříkov, Ústecký kraj;
- Dětský domov se školou Chrudim, Pardubický kraj

² Johnová, Jak je v České republice naplňováno právo lidí s postižením na život v běžném prostředí?
<http://www.kvalitavpraxi.cz/res/data/027/003084.pdf>

³ tamtéž

2. Děti v ústavní péči

V České republice v posledních deseti letech došlo k rozvoji komunitních služeb, které podporují rodiny s dětmi se zdravotním postižením. Počet registrovaných sociálních služeb poskytujících podporu rodinám s dětmi s postižením se od roku 2004 téměř čtyřnásobil. Tento nárůst v dostupnosti komunitních alternativ ústavní péče se odráží v poklesu dětí v domovech pro osoby se zdravotním postižením. Za čtyři roky od roku 2009 do roku 2012 došlo k poklesu o téměř 30 procent.⁴

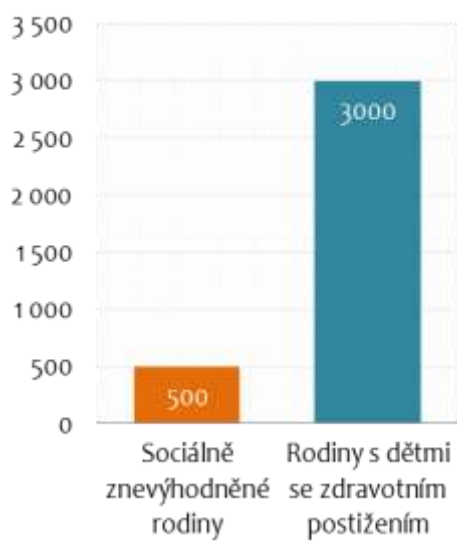

Avšak, dostupnost komunitních podpůrných služeb pro rodiny ze sociálně znevýhodněného prostředí – jako jsou například sociálně-aktivizační služby pro rodiny s dětmi – je stále velmi špatná. V celé ČR v těchto službách působí pouze kolem 500 pracovníků (oproti třem tisícům v službách pro rodiny s dětmi s postižením). Počet dětí v kojeneckých ústavech a dětských domovech, kam jsou umísťovány děti ze sociálně znevýhodněných rodin v případě selhání prevence, je proto téměř konstantní.⁵

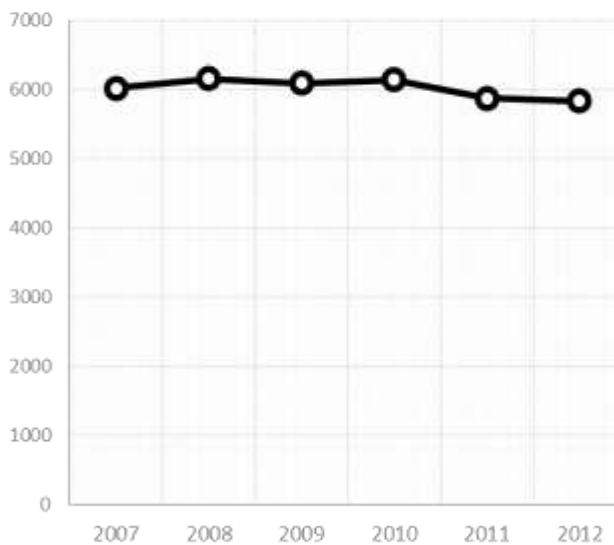
⁴ Výpočty Lumos na základě Registru poskytovatelů sociálních služeb a Statistické ročenky z oblasti práce s sociálních věcí.

⁵ Výpočty Lumos na základě Registru poskytovatelů sociálních služeb, Statistické ročenky školství a Aktuálních informací Ústavu pro zdravotnické informace a statistiku.

Počet pracovníků v komunitních podpůrných službách pro rodiny

Počet dětí v dětských domovech a kojeneckých ústavech

3. Systém sociálních služeb zvýhodňuje ústavní zařízení

1. Většina finančních prostředků pro sociální služby směřuje do ústavních zařízení.
2. Úhrady uživatelů ústavních služeb jsou paušální částkou, zatímco v komunitních službách platbou za výkon. Inspekce sociálních služeb neřeší problém ústavních služeb.
3. Současná legislativa umožňuje zákonným zástupcům umístění dítěte dlouhodobě do pobytové služby (kojenecký ústav, domov pro osoby se zdravotním postižením), aniž by byl informován orgán sociálně-právní ochrany dětí.
4. Výše příspěvku na péči neumožňuje lidem s vysokou potřebou podpory uhradit náklady spojené se zajištěním samostatného života.

Ústavní služby tvoří 85 % pobytových služeb pro osoby s postižením⁶

Tabulka 33 Srovnání počtu ústavních a neústavních pobytových sociálních služeb podle druhu sociální služby

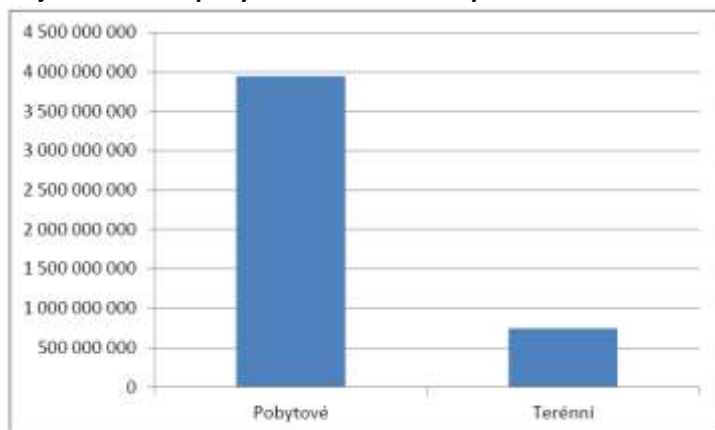
druh sociální služby	celkem služeb	z toho		
		ústavní		neústavní
		abs.	v %	
domovy pro osoby se zdravotním postižením	218	208	95%	10
domovy se zvláštním režimem	207	201	97%	6
chráněné bydlení	147	77	52%	70
týdenní stacionáře	67	59	88%	8
vybrané služby celkem	639	545	85%	94

Tabulka 35 Srovnání ústavní a neústavní kapacity podle příslušnosti služby k ústavním nebo neústavním službám a podle druhu služby

druh služby	všechny služby		ústavní služby			neústavní služby	
	počet služeb	celková kapacita	počet služeb	kapacita		počet služeb	kapacita (neústavní)
				ústavní	neústavní		
domovy pro osoby se zdravotním postižením	218	13 955	208	13 583	266	10	106
domovy se zvláštním režimem	207	10 502	201	10 381	43	6	78
chráněné bydlení	147	2 843	77	1 675	419	70	749
týdenní stacionáře	67	914	59	830	17	8	67
vybrané služby celkem	639	25 135	545	26 469	745	94	1000

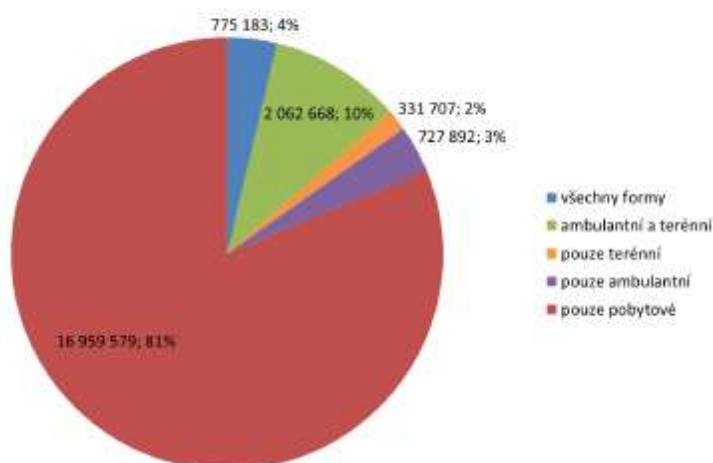
⁶ Zdroj: Ústavní sociální služby v České republice, MPSV, 2013

Objem dotací na pobytové a terénní služby 2013⁷

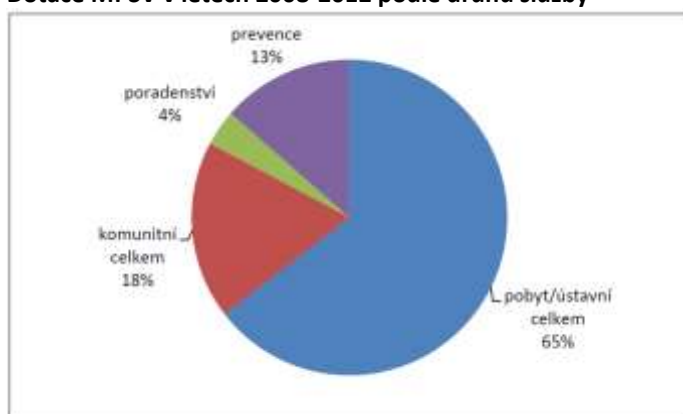

Celková výše finančních prostředků na sociální služby pro osoby s postižením⁸

Graf 32 Celková výše finančních prostředků vynaložených na sociální služby podle forem poskytování sledovaných sociálních služeb (v tis. Kč)

Dotace MPSV v letech 2008-2012 podle druhu služby⁹

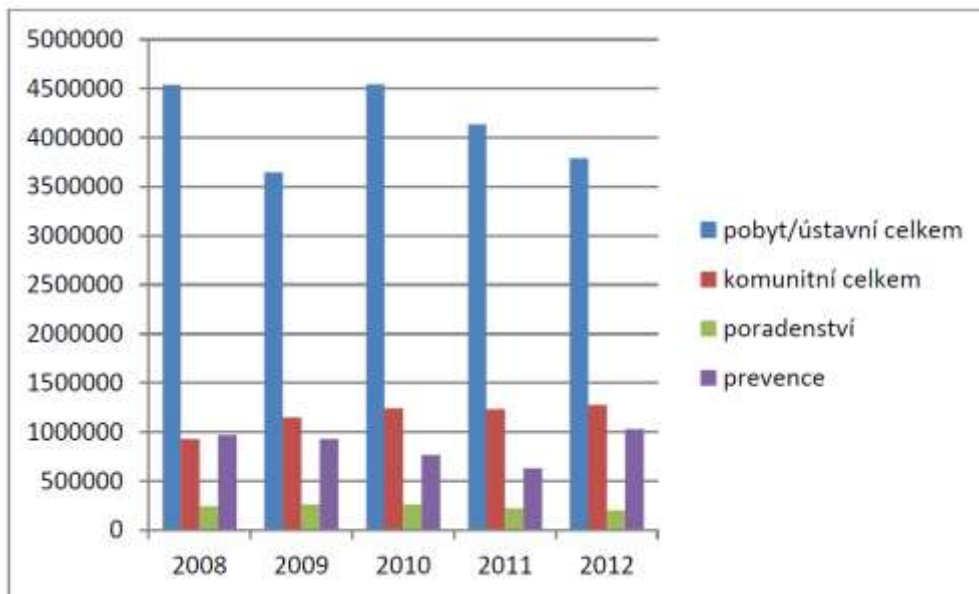

⁷ Johnová, Jak je v České republice naplňováno právo lidí s postižením na život v běžném prostředí? <http://www.kvalitavpraxi.cz/res/data/027/003084.pdf>

⁸ Ústavní sociální služby v České republice, MPSV, 2013

⁹ Zhodnocení dotačních titulů MPSV na podporu sociálních služeb z pohledu deinstitucionalizace, MPSV, 2013. dostupné z www.trass.cz

Vývoj výše dotací MPSV v letech 2008-2012¹⁰

¹⁰ Zhodnocení dotačních titulů MPSV na podporu sociálních služeb z pohledu deinstitucionalizace, MPSV, 2013. dostupné z www.trass.cz

4. Neexistuje strategie deinstitucionalizace sociálních služeb

Vláda ČR přijala Strategii sociálních služeb pro rok 2015. Ta z pohledu DI stanoví pouze toto:

Cíl 2.2: Rozšíření procesů deinstitucionalizace a humanizace poskytovaných služeb sociální péče, a to ve prospěch poskytování komunitních sociálních služeb a s důrazem na řešení nepříznivé sociální situace dětí umístovaných v ústavních sociálních službách.

OPATŘENÍ:

2.2.1. *Pokračovat v postupném snižování počtu osob v ústavních sociálních službách, zejména v oblasti podpory osobám se zdravotním postižením a postupně navyšovat kapacity v neústavních a komunitních sociálních službách*

Termín: průběžně

Gestor: MPSV

Spolupráce: kraje, obce, poskytovatelé

Vyčíslení nákladů: 1,0 mld. Kč ze zdrojů EU v rámci Operačního programu zaměstnanost a Integrovaného regionálního operačního programu